

بررسی شاخص‌های استعدادیابی فوتبال از دیدگاه مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا

مهران نصیری^{۱*}، فریده اشرف گنجویی^۲، عبدالرضا امیرتاش^۳، حمید سجادی هزاوه^۴

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۴/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۱/۲۸

چکیده

هدف: در این پژوهش تعیین و اولویت‌بندی شاخص‌های استعدادیابی فوتبال ایران از دیدگاه مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC) مورد بررسی قرار گرفته است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است؛ جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌ی دوستداری و همکاران (۱۳۹۱) که روایی صوری آن به تایید متخصصان تربیت بدنی و علوم ورزشی رسیده بود، استفاده شد. پایایی درونی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ (۰/۸۲) بدست آمد. جامعه آماری را ۱۲۲ نفر از مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا تشکیل دادند که به صورت هدفمند و کل شمار در نظر گرفته شده بودند. از روش‌های آمار توصیفی برای توصیف متغیرها و از آمار استنباطی (فریدمن) برای آزمون فرضیه‌های تحقیق در سطح معنی داری ($P \leq 0/05$) استفاده شد.

یافته‌ها: نشان داد در استعدادیابی فوتبال به ترتیب اولویت شاخص مهارتی-تکنیک انفرادی (۵/۴۳)، شاخص مهارتی- تاکتیک انفرادی (۴/۹۳)، شاخص آنترپومتریک (۳/۳۰)، شاخص روان شناختی (۳/۱۹)، شاخص جسمانی-حرکتی (۲/۷۲) و شاخص جامعه شناختی (۱/۴۳) از اهمیت برخوردارند. در شاخص مهارتی-تکنیک انفرادی، کنترل توپ (۳/۶۸)، شاخص مهارتی-تاکتیک انفرادی، حرکات بدون توپ (۴/۱۸)، شاخص آنترپومتریک، قد (۴/۸۴)، شاخص روانشناختی، قدرت تصمیم‌گیری و انتخاب (۳/۸۲)، شاخص جسمانی-حرکتی، سرعت (۴/۱۲) و در شاخص جامعه‌شناختی، روحیه کار تیمی (۳/۸۹) به عنوان مهمترین عوامل بدست آمدند. **نتیجه‌گیری:** مربیان و متولیان استعدادیابی فوتبال باید جهت کشف و انتخاب بازیکنان مستعد به کلیه شاخص‌های استعدادیابی توجه نمایند؛ زیرا مجموع اینص‌ها و زیر شاخص‌های آنها موفقیت برنامه‌های استعدادیابی را بیشتر خواهد کرد.

واژه‌های کلیدی: استعدادیابی، فوتبال، اولویت‌بندی شاخص‌ها، مدرسان AFC.

۱. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد انزلی.

۲. دانشیار دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

۳ و ۴. استادیار دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

* نشانی الکترونیک نویسندهٔ مسئول: mehran.nasiri22@yahoo.com

مقدمه

فراگیر شدن ورزش و اهمیت جایگاه آن در مناسبات بین‌المللی، توجه فراوانی را از ناحیه دولت‌ها متوجه این پدیده ساخته است. موفقیت کشورها در میداين بين المللی ورزشی علاوه بر تأثیرات اجتماعی و اقتصادی، نمادی از ثبات و توانمندیهای همه جانبه آن کشورها محسوب می‌شود و یکی از علل سرمایه‌گذاری بالای کشورها در ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، از این مورد نشأت می‌گیرد (عیدی و سجادی، ۱۳۸۸). در دنیای مدرن امروزی، موفقیت رشته‌های ورزشی و فدراسیون‌های مرتبط در گرو استفاده از یافته‌های جدید علمی تربیت بدنی و ورزش است. مربیان ورزش تلاش دارند تا شناسایی قهرمانان هر رشته، به صورت تصادفی، علاقه شخصی و خانوادگی نباشد؛ بلکه با بکارگیری روش‌های علمی و از طریق تعیین اولویت‌بندی شاخص‌های مختلف صورت گیرد، چرا که در این صورت علاوه بر صرفه جویی در وقت و هزینه، موفقیت بیشتری در رسیدن به اوج عملکرد ورزشی حاصل می‌شود (ایمانزاده، ۱۳۸۶). تفاوت در عملکرد ورزشکارانی که مهارتی یکسان را فرا می‌گیرند، اما در عمل، اجراهای متفاوتی را نشان می‌دهند، به دلیل تفاوت استعدادهای آنهاست. رگنیر و همکاران (۱۹۹۳) اظهار می‌کنند که فرایند استعدادیابی به ما این امکان را می‌دهد که با اندازه‌گیری ویژگی‌های جسمانی، فیزیولوژیکی، روانی و اجتماعی به همراه توانایی‌های تکنیکی، عملکرد را پیش‌بینی کنیم (به نقل از ویلیامز و ریلی، ۲۰۰۰). پیدا کردن مؤثرترین و پرکاربردترین روش استعدادیابی بسیار پیچیده بوده و از مدت‌ها پیش دغدغه

محققان بوده است. در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل ۱۹۷۰، بسیاری از کشورهای شرق اروپا متوجه ضعف برنامه‌های سنتی استعدادیابی شده و به توسعه‌ی روش‌هایی روی آوردند که شواهد و نظریه‌های علمی از آنها حمایت می‌کردند. از نتایج این رویکرد نوین این بود که ۸۰ درصد از مدال آوران بلغارستان در بازی‌های المپیک ۱۹۷۶ حاصل فرایند استعدادیابی با رویکرد علمی بودند. ورزشکاران آلمان شرقی و رومانی نیز در المپیک‌های ۱۹۷۲ و ۱۹۷۶ نتایج مشابهی را نشان دادند. بنابراین همگان به این اعتقاد رسیدند که این موفقیت‌ها حاصل فرآیندهای انتخاب علمی آنها در اواخر دهه ۱۹۶۰ بوده است. برنامه‌های مربوط به استعدادیابی در دهه ۱۹۸۰ در کشورهای غربی، آمریکای شمالی و کشورهای مشترک المنافع نیز مورد توجه قرار گرفت (بومپا، ۱۹۹۹).

جامعه ایران از لحاظ استعداد انسانی بسیار غنی است و از این حیث زمینه مناسبی وجود دارد. ولی ظاهراً ریشه مشکل را باید در فقدان برنامه‌ریزی و فرآیند شایسته جستجو کرد که خود این مسئله نیز احتمالاً ریشه عمیق‌تری در عدم شناخت و ناآگاهی نسبت به مشکلات واقعی و اصلی دارد. در ایران مشغول شدن جوانان در رشته ورزشی خاص بیشتر بر پایه سنتها، آرزوها و علایق فردی استوار است و به محبوبیت آن ورزش، فشار والدین، تخصص معلمان مدارس و فراهم بودن امکانات ورزش مورد نظر بستگی دارد (سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۴). استعدادیابی ورزشی در کشور هنوز به صورت کاملاً سنتی و با

برابر تنش را در شنای استقامتی به عنوان مهم‌ترین معیارهای تاثیرگذار استعدادیابی بر شنای استقامتی تعیین کرد. داوودی (۱۳۹۱) شاخص‌های جسمانی، روانشناختی، آنتروپومتریک و مهارتی را به عنوان شاخص‌های مهم در ورزش کاراته معرفی کرد. خدایاری و همکاران (۱۳۹۱) در بررسی شاخص‌های استعدادیابی کشتی فرنکی از دیدگاه مربیان برتر ایران، تفاوت معنی داری بین دیدگاه مربیان ایرانی در خصوص اولویت‌بندی شاخص‌های استعدادیابی مشاهده کردند. در حیطه‌ی آنتروپومتریکی (پنجه‌ی دست قوی)، در حیطه‌ی جسمانی-حرکتی (زمان عکس‌العمل)، در حیطه‌ی فیزیولوژیکی (آمادگی قلبی-عروقی) و در حیطه‌ی روانی-اجتماعی (خلاقت و هوش تکنیکی) را به عنوان مهم‌ترین شاخص‌ها معرفی کرده‌اند. حسینی (۱۳۹۲) نیز تحقیقی با هدف مقایسه ویژگی‌های اصلی آنتروپومتریکی، بیومکانیکی، فیزیولوژیکی، روانی و وضعیت قامتی، اسکلتی-عضلانی و ایلیالیست‌های نخه نوجوان و جوان پسر انجام داد و دریافت بین ویژگی‌های اصلی آنتروپومتریکی (جز در محیط بازو در حال انقباض و چربی سه سر بازویی)، بیومکانیکی، فیزیولوژیکی (جز در ضربان قلب بیشینه)، روانی، وضعیت قامتی اسکلتی-عضلانی (جز در انحراف جانبی سر) تفاوت معنی داری وجود ندارد.

در بین ورزش‌ها فوتبال جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است. جهان بدون فوتبال قابل تصور نیست، به گونه‌ای که تعداد کشورهای عضو فیفا (۲۰۷) از تعداد کشورهای عضو سازمان ملل (۱۹۲) بیشتر است. در بیشتر کشورها فدراسیون فوتبال بزرگ‌ترین فدراسیون

استفاده از مشاهده میدانی انجام می‌گیرد. بسیاری از نویسندگان از روش‌های سنتی استعدادیابی به عنوان انتخاب طبیعی نام برده‌اند که شناسایی در آنها به‌طور معمول بر افرادی متمرکز است که قبلاً به‌طور جدی به یک ورزش مشغول شده‌اند (بومپا، ۱۹۹۹). با این حال تلاش‌هایی جهت تدوین شاخص‌هایی برای استعدادیابی در رشته‌های مختلف صورت گرفته است. فرخی (۱۳۹۰) در بررسی وضعیت موجود و تدوین شاخص‌های استعدادیابی در رشته‌ی بدمینتون دریافت که محیط ساق پا و عامل استقامت قلبی - تنفسی و نیز تمرکز، مهم‌ترین پیشگوهای معنی‌دار در تشخیص ورزشکاران به شمار می‌روند. عابدی (۱۳۹۰) انحراف مچ دست در شاخص بیومکانیکی، درصد چربی در شاخص آنتروپومتریکی، سرعت در شاخص فیزیولوژیکی و انگیزش را در شاخص روانی به عنوان معیارهای مهم در استعدادیابی هندبال تعیین نمود. شکراللهی اردکانی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان استعدادیابی در تکواندوی زنان، انعطاف‌پذیری، چابکی، قدرت و استقامت عضلات شکم را به عنوان شاخص‌های فیزیولوژیکی مهم تعیین نمود. نوحی (۱۳۹۰) قدرت انفجاری در شاخص جسمانی حرکتی، قد در شاخص آنتروپومتریک، نوع تارهای عضلانی در شاخص فیزیولوژیکی و علاقه و میل به پیشرفت در شاخص روانی-اجتماعی را به عنوان مهم‌ترین شاخص‌های استعدادیابی در ورزش‌های رزمی معرفی کرد. اسداللهی (۱۳۹۱) انگیزه‌ی درونی، قد، طول کف دست، انعطاف‌پذیری شانه، چابکی و توان بی‌هوازی در شنای سرعتی و حداکثر اکسیژن مصرفی، انگیزه‌ی درونی، هماهنگی، قدرت شناوری، مقاومت در برابر خستگی و تحمل در

ورزشی است. در دهه‌های اخیر، فوتبال به صنعتی چند میلیارد دلاری تبدیل شده است و طبق آمار فدراسیون فوتبال بیشتر از ۲۰۰ میلیون فوتبالیست فعال در سراسر جهان وجود دارد (هالیسیوقلو، ۲۰۰۶). با وجود چنین پتانسیل بالایی، این ورزش پرطرفدار به توجه بسیاری نیاز دارد تا شرایط رشد و توسعه افراد مستعد بوسیله برنامه‌های مدون استعدادیابی میسر گردد؛ تحقیقات کلی حول استعدادیابی فوتبال انجام گرفته است. بگوویچ (۱۳۸۱) در تحلیل ابعاد توانایی بازیکنان فوتبال و ملاک انتخاب آن‌ها دریافت که باید به آن دسته از توانایی‌ها ارجحیت داده شود که به عوامل ارثی مرتبط می‌باشند. عواملی همچون استعداد برای بازی فوتبال، ملاک‌های سرعت و قدرت انفجاری، هماهنگی و دقت، توانایی کارکردی، ملاک‌های روانی و اجتماعی و سایر ملاک‌ها (روابط حرفه‌ای و شیوه زندگی) "را معرفی کرد (دوستداری به نقل از بگوویچ، ۱۳۹۱).

باری گورمن^۱ پنج عامل تکنیکی، تاکتیکی، جسمانی، شیوه زندگی و روانی را به عنوان عوامل استعدادیابی در بازیکنان فوتبال معرفی کرد. همچنین در هلند از فرمولی به نام TIPS که شامل ویژگی‌های تکنیک^۲، هوش و زیرکی^۳، شخصیت^۴ و سرعت^۵ است، برای استعدادیابی بازیکنان فوتبال استفاده می‌کنند. علاوه بر این، از سرعت به عنوان یک کیفیت و ویژگی ضروری که موجب تمایز بازیکنان بزرگ از بازیکنان خوب می‌شود یاد کردند و اگر

بازیکنی فاقد سرعت باشد، بهتر است این بازیکن دارای تکنیک فوق العاده و استثنایی در پاس دادن، دریافت کردن و دریبل کردن توپ باشد (براون، ۲۰۰۱). ویلیامز^۶ (۲۰۰۰) دریافت که بازیکنان مستعد دارای مسئولیت‌پذیری، تعهد و اعتماد به نفس بیشتری هستند و از افسردگی کمتری برخوردار هستند. توماس ریلی^۷ (۲۰۰۰) در پژوهشی تحت عنوان "شاخص‌های آنروپومتریکی، فیزیولوژیک برای انتخاب بازیکنان فوتبال" اظهار داشتند که بازیکنان فوتبال با قد بلندتر برای دفاع میانی مناسب‌اند و همچنین توانایی هوازی برای بازیکنان کناری، میانی زمین و دفاع کناری به ترتیب از اهمیت بیشتری برخوردار است (قرخانلو، افضل پور، ۱۳۸۱). ریلی و ویلیامز^۸ (۲۰۰۰) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی جهت‌های مختلف استعدادیابی فوتبال"، دریافتند که بازیکنان مستعد دارای مسئولیت‌پذیری، تعهد و اعتماد به نفس بیشتری هستند و از افسردگی کمتری برخوردار هستند. واینس و همکاران^۹ (۲۰۰۶) در پژوهشی تحت عنوان بررسی جهت‌های مختلف برای انتخاب مدل استعدادیابی فوتبالیست‌های جوان در پروژه‌ی فوتبال نوجوانان خنت^۹ یک مطالعه‌ی طولی ۵ ساله روی نمو، بالیدگی و عملکرد بازیکنان جوان انجام داده و دریافتند که سرعت و تکنیک‌های فوتبال عوامل مهم مشخص‌کننده در بازیکنان زیر ۱۳ و ۱۴ سال هستند اما در رده‌های زیر ۱۵ و زیر ۱۶ سال

- 1 - Bary Gorman
- 2 - Technique
- 3 - Intelligence
- 4- Personality
- 5 - Speed

66 -Rilly T
7 -Reilly and willams
8 -R Vaeyens et al
9 -Ghent

دریافتند که تفاوت معناداری بین بازیکنان نخبه و زیرنخبه در سه دسته ویژگی های فیزیولوژیک، تکنیکی و روانی وجود دارد؛ اما در ویژگی های آنترپومتریک تفاوت وجود نداشت. دوستداری و همکاران (۱۳۹۱) مهمترین شاخص استعدادیابی در فوتبال را شاخص مهارتی - تکنیک انفرادی تعیین کردند. از میان زیرشاخص های مهارتی - تکنیک انفرادی (پاس دادن)، مهارتی تاکتیک انفرادی (جاگیری مناسب)، آنترپومتریک (قد) و جسمانی حرکتی (سرعت) را مهمترین معیارها برای استعدادیابی در فوتبال معرفی کردند.

علاوه بر تحقیقات انجام گرفته حول محور استعدادیابی در فوتبال، مدیریت مناسب پروسه استعدادیابی در ورزش در وقت، انرژی و هزینه صرفه جویی می نماید و باعث می گردد افراد مستعد به رشته ورزشی مورد نظر روی آورند؛ از سویی دیگر افرادی که در آن رشته به اندازه کافی از استعداد برخوردار نیستند بدان نمی پردازند و به رشته دیگری که احتمال موفقیت در آن را دارند مشغول می شوند تا در آینده به دلایل روانی عدم موفقیت دچار سرخوردگی نشوند. در این تحقیق از نظرات مدرسان کنفدراسیون فوتبال آسیا که نسبت به مربیان سطوح پایین تر از درک عمیق تر علمی نسبت به مقوله استعدادیابی فوتبال برخوردارند، استفاده شده است. همچنین در کشور ما به مقوله استعدادیابی به روش های نوین در بسیاری از رشته ها، توجه کمی شده است. ورزش فوتبال نیز از این قاعده مستثنی نیست. ورزشی که امروزه طرفداران بسیاری در جای جای کشورمان دارد. بنابراین چنین مقوله ی مهمی می بایست مورد توجه علمی قرار گیرد و مقوله

استقامت هوازی عامل مهم تر است. کتی و رلجیک و همکاران^۱ (۲۰۰۸) در پژوهشی تحت عنوان "دانش مربیگری برای شناسایی استعداد های فوتبال" دریافتند که شاخص های فیزیولوژیک، تکنیک، روانشناسی و کیفیت بازی شاخص های مهم و مناسبی برای انتخاب بازیکنان فوتبال است؛ از شاخص فیزیولوژیک سرعت دویدن، از شاخص تکنیکی کنترل توپ و از شاخص روانشناسی میل به پیروزی برای جدا کردن بازیکنان فوتبال از بازیکنانی که استعداد کمتری دارند مناسب می دانند. در پژوهشی که شجاعی و همکاران (۱۳۸۷) انجام داده اند پیشنهاد کرده اند که مربیان می توانند افرادی را برای فوتبال انتخاب کنند که علاوه بر داشتن خصوصیات جسمانی، فیزیولوژیک و روانی لازم، انگیزه دستیابی به موفقیت و اجتناب از شکست بالاتری داشته باشد. شفیعی زاده (۱۳۸۵) در پژوهشی تحت عنوان "هنجاریابی آمادگی مهارتی نوجوانان ۱۰ تا ۱۲ ساله مدارس فوتبال" شاخص های مهارتی فوتبال را دویدن با توپ، چرخیدن با توپ، سرعت دویدن، دریبل کردن تعیین کردند. میر حسینی و همکاران (۱۳۸۲) در پژوهشی تحت عنوان "تعیین شاخص های استعدادیابی فوتبال در نوجوانان ۱۰-۱۲ ساله از دیدگاه مربیان مدارس فوتبال استان فارس"، شاخص های استعدادیابی فوتبال را به ترتیب اهمیت، شاخص های مهارتی، ساختار بدنی و جسمانی - حرکتی تعیین کردند. وزینی طاهر و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان کاربرد رویکرد چندمتغیره در استعدادیابی بازیکنان فوتبال زیر ۱۶ سال

وزن، طول پاها و محیط دور ران)، شاخص‌های جسمانی- حرکتی شامل (سرعت، چابکی، قدرت انفجاری، انعطاف‌پذیری و انعطاف پذیری) و شاخص‌های جامعه‌شناختی شامل (تعصب تیمی، روحیه کار تیمی، اطاعت و نظم پذیری، مسئولیت پذیری و احترام به ضوابط) می‌باشد (دوستداری و همکاران، ۱۳۹۱). جهت تعیین روایی صوری پرسشنامه‌ها از نظرات ۱۵ نفر از اساتید و خبرگان صاحب نظر در زمینه تربیت بدنی و علوم ورزشی استفاده شد و مورد تایید نهایی قرار گرفت. همچنین پایایی درونی پرسشنامه‌ها با استفاده از روش آلفای کرونباخ (۰/۸۲) بدست آمد. دوستداری و همکاران (۱۳۹۱) نیز پایایی درونی پرسشنامه‌ها را با استفاده از روش آلفای کرونباخ (۰/۸۶) بدست آورده بودند. جامعه آماری را کلیه‌ی مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC) که تعداد آن بنا به گزارش کمیته‌ی آموزش فدراسیون فوتبال ۱۴۴ نفر اعلام شده بود، تشکیل دادند. بدلیل محدود بودن و همچنین پراکندگی جامعه آماری، نمونه‌ی آماری را تعداد ۱۳۶ نفر از مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC) شرکت کننده در دوره‌ی دانش افزایی که در آکادمی ملی فوتبال ایران برگزار شد، به شکل هدفمند انتخاب و به پرسشنامه‌ی تحقیق پاسخ دادند. از تعداد ۱۳۶ نفر تعداد ۱۲۲ پرسشنامه جمع‌آوری شد و بوسیله نرم افزار SPSS نسخه‌ی ۱۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جهت توصیف اطلاعات جمع‌آوری شده از آمار توصیفی، جهت آزمون فرضیات تحقیق و رتبه بندی از آزمون فریدمن استفاده شد.

شناسایی استعداد‌های جوان بوسیله یک روند علمی و منطقی مدیریت گردد. از اینرو محقق به تدوین و اولویت‌بندی شاخص‌های استعدادیابی فوتبال ایران از دیدگاه مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC) پرداخته است.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع مطالعات توصیفی- تحلیلی بود که اطلاعات بصورت پیمایشی و میدانی جمع‌آوری شد. ابزار تحقیق، پرسشنامه‌ی شاخص‌های استعدادیابی فوتبال دوستداری و همکاران (۱۳۹۱) بود. این پرسشنامه از دو بخش سوالات عمومی و سوالات تخصصی شاخص‌های استعدادیابی و خرده مقیاس‌های آن بود، تشکیل شده است. مجموعاً ۳۶ شاخص که بر اساس مقیاس پنج ارزشی لیکرت (۵ تا ۱) طراحی شده بود، سوالات پرسشنامه را تشکیل دادند. این سوالات شامل شش بخش بود که هریک یکی از ابعاد شاخص‌های استعدادیابی در فوتبال (مهارتی - تکنیک انفرادی، مهارتی - تاکتیک انفرادی، روانشناختی، آنتروپومتریک، جسمانی - حرکتی، جامعه‌شناختی) را می‌سنجید. شاخص مهارتی - تکنیک انفرادی شامل زیر شاخص‌های (پاس دادن، دریبل زدن، شوت زدن، کنترل توپ و زدن ضربات ایستگاهی)، شاخص مهارتی - تاکتیک انفرادی شامل (جاگیری مناسب، پاس دادن و نفوز کردن، حرکات بدون توپ، تخصص زیاد در یک پست و تخصص متوسط در چند پست)، شاخص روانشناختی شامل (قدرت انتخاب و تصمیم‌گیری، تمرکز، انگیزه، اعتماد به نفس، خلاقیت و ابتکار)، شاخص آنتروپومتریک شامل (جنه، قد،

سابقه‌ی حضور در فرآیند استعدادیابی را بعنوان استعدادیاب داشتند و تنها ۱۵ نفر بعنوان استعدادیاب در فرآیند استعدادیابی شرکت نداشتند. از بین این ۱۰۷ نفری که سابقه‌ی شرکت در فرآیند استعدادیابی بعنوان استعدادیاب را داشتند ۴۰ نفر (۳۲/۸ درصد) زیر پنج سال، ۲۹ نفر (۲۳/۸ درصد) پنج تا ده سال، ۲۱ نفر (۱۷/۲ درصد) ده تا پانزده سال، ۱۳ نفر (۱۰/۶۶ درصد) پانزده تا بیست سال و ۱۰ نفر (۸/۲ درصد) بیش از بیست سال سابقه‌ی استعدادیابی را به اشکال مختلف داشتند.

یافته‌های استنباطی و نتایج حاصل از آزمون فریدمن با توجه به سطح معنی داری ($p=0/001$) بدست آمده در جدول ۱، نشان داد بین شاخص‌های استعدادیابی فوتبال از نظر اهمیت با توجه به دیدگاه مدرسان فدراسیون فوتبال تفاوت معنی اداری وجود دارد. به طوری که با توجه به میانگین رتبه‌های بدست آمده در جدول ۲، می‌توان گفت شاخص تکنیک انفرادی دارای بالاترین رتبه و اهمیت، شاخص تاکتیک انفرادی دارای رتبه‌ی دوم، شاخص ساختار بدنی دارای رتبه‌ی سوم، شاخص روانشناختی رتبه‌ی پنجم و شاخص جامعه شناختی دارای آخرین رتبه می‌باشد.

یافته های پژوهش

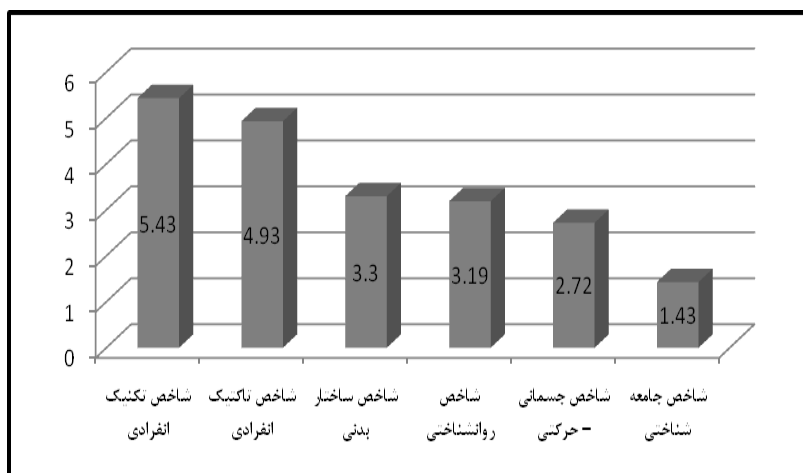
یافته های مربوط به آمار توصیفی نشان داد که سن آزمودنی‌ها بین ۳۲ سال تا ۷۱ سال با میانگین (۴۷/۳۶) قرار داشت. از مجموع ۱۲۲ نفر پاسخ دهنده به پرسشنامه، ۳ نفر (۲/۵ درصد) دیپلم، ۳ نفر (۲/۵ درصد) فوق دیپلم، ۴۵ نفر (۳۶/۹ درصد) لیسانس، ۵۰ نفر (۴۱ درصد) فوق لیسانس و ۲۱ نفر (۱۷/۲ درصد) دکتری بودند. ۷۸ نفر (۶۳/۹) از این افراد در رشته‌ی تربیت بدنی و ۴۴ نفر (۳۶/۱) در رشته-ی غیر از تربیت بدنی تحصیل کرده بودند. ۸۹ نفر (۷۳ درصد) از افراد در رده‌ی سنی بزرگسالان و مابقی افراد که شامل ۳۳ نفر (۲۷ درصد) بودند در رده‌های پایه فعالیت داشتند. ۱۵ نفر (۱۲/۳ درصد) از آنها زیر پنج سال، ۹ نفر (۷/۴ درصد) پنج الی ده سال، ۳۷ نفر (۳۰/۳ درصد) ده تا پانزده سال، ۲۹ نفر (۲۳/۸ درصد) پانزده تا بیست سال و ۳۲ نفر (۲۶/۲ درصد) بیش از بیست سال سابقه‌ی مربیگری داشتند. ۲۵ نفر (۲۰/۵ درصد) سطح استان، ۱۳ نفر (۱۰/۷ درصد) لیگ سه، ۱۵ نفر (۱۲/۳ درصد) لیگ دو، ۳۰ نفر (۲۴/۶ درصد) لیگ یک، ۲۱ نفر (۱۷/۲ درصد) لیگ برتر و تنها ۱۸ نفر (۱۴/۸ درصد) تیم ملی را بعنوان بالاترین سطح مربیگری تجربه کرده بودند. همچنین ۱۰۷ نفر

جدول ۱. آزمون فریدمن مربوط به مقایسه ابعاد استعدادیابی در فوتبال

تعداد	سطح معناداری	درجه آزادی	ضریب آزمون فریدمن
۱۲۲	۰/۰۰۱	۵	۳۷۴,۸۲

جدول ۲. مقایسه اهمیت شاخص‌های استعدادیابی فوتبال

میانگین رتبه ای	ابعاد استعدادیابی فوتبال
۵/۴۳	شاخص تکنیک انفرادی
۴/۹۳	شاخص تاکتیک انفرادی
۳/۳۰	شاخص ساختار بدنی
۳/۱۹	شاخص روانشناختی
۲/۷۲	شاخص جسمانی - حرکتی
۱/۴۳	شاخص جامعه شناختی

نمودار ۱. اهمیت ابعاد استعدادیابی فوتبال

گفت شاخص کنترل توپ دارای بالاترین رتبه و اهمیت، شاخص پاس دادن و نفوذ دارای رتبه‌ی دوم، شاخص دریبل زدن دارای رتبه‌ی سوم، شاخص شوت زدن رتبه‌ی چهارم و شاخص زدن ضربه ایستگاهی دارای آخرین رتبه می‌باشد.

با توجه به سطح معناداری ($p=0/001$) بدست آمده در جدول ۳، بین زیر ابعاد مهارتی - تکنیک انفرادی از نظر اهمیت با توجه به دیدگاه مدرسان فدراسیون فوتبال تفاوت معناداری وجود دارد. به طوری که با توجه به میانگین رتبه‌های بدست آمده در جدول ۴، می‌توان

جدول ۳. آزمون فریدمن مربوط به مقایسه زیر شاخص های مهارتی - تکنیک انفرادی

ضریب آزمون فریدمن	درجه آزادی	سطح معناداری	تعداد
۳۸۴،۷۸	۴	۰/۰۰۱	۱۲۲

جدول ۴. مقایسه اهمیت زیر شاخص‌های مهارتی - تکنیک انفرادی

میانگین رتبه ای	شاخص‌ها
۳/۶۸	کنترل توپ
۳/۶۱	پاس دادن و نفوذ
۳/۵۲	دریبل زدن
۲/۷۴	شوت زدن
۱/۲۲	زدن ضربه ایستگاهی

بالاترین رتبه و اهمیت، شاخص جاگیری مناسب دارای رتبه‌ی دوم، شاخص پاس دادن و نفوذ کردن دارای رتبه‌ی سوم، شاخص تخصص زیاد در یک پست رتبه‌ی چهارم و شاخص تخصص متوسط در چند پست دارای آخرین رتبه می‌باشد.

با توجه به سطح معناداری ($p=0/001$) بدست آمده در جدول ۵، بین زیر شاخص‌های مهارتی - تاکتیک انفرادی از نظر اهمیت با توجه به دیدگاه مدرسان فدراسیون فوتبال تفاوت معناداری وجود دارد. به طوری که با توجه به میانگین رتبه‌های بدست آمده در جدول ۶، می‌توان گفت شاخص حرکات بدون توپ دارای

جدول ۵. آزمون فریدمن مربوط به مقایسه زیر شاخص‌های مهارتی - تاکتیک انفرادی

ضریب آزمون فریدمن	درجه آزادی	سطح معناداری	تعداد
۳۲/۳۹	۴	۰/۰۰۱	۱۲۲

جدول ۶. مقایسه اهمیت زیر شاخص‌های مهارتی - تاکتیک انفرادی

میانگین رتبه ای	شاخص‌ها
۴/۱۸	حرکات بدون توپ
۳/۵۳	جاگیری مناسب
۳/۱۷	پاس دادن و نفوذ کردن
۲/۹۴	تخصص زیاد در یک پست
۱/۱۷	تخصص متوسط در چند پست

رتبه‌ها در جدول (۸) می‌توان گفت قدرت تصمیم‌گیری و انتخاب دارای بالاترین رتبه و اهمیت، شاخص انگیزه دارای رتبه‌ی دوم، شاخص اعتماد به نفس دارای رتبه‌ی سوم،

با توجه به جدول ۷، بین زیر شاخص‌های روانشناختی از نظر اهمیت با توجه به دیدگاه مدرسان فدراسیون فوتبال تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به طوری که با توجه به میانگین

شاخص خلاقیت و ابتکار رتبه‌ی چهارم و شاخص تمرکز دارای آخرین رتبه می‌باشد.

جدول ۷. آزمون فریدمن مربوط به مقایسه زیر شاخص های روانشناختی

ضریب آزمون فریدمن	درجه آزادی	سطح معناداری	تعداد
۱۶۷,۱۱	۴	۰/۰۱	۱۲۲

جدول ۸. مقایسه اهمیت زیر شاخص های روانشناختی

شاخص‌ها	میانگین رتبه ای
قدرت تصمیم گیری و انتخاب	۳/۸۲
انگیزه	۳/۷۵
اعتماد به نفس	۲/۶۷
خلاقیت و ابتکار	۲/۶۱
تمرکز	۲/۰۲

آمده در جدول ۱۰، می‌توان گفت قد دارای بالاترین رتبه و اهمیت، شاخص جنه دارای رتبه‌ی دوم، شاخص وزن دارای رتبه‌ی سوم، شاخص محیط دور ران رتبه‌ی چهارم و شاخص طول پا دارای آخرین رتبه می‌باشد.

با توجه به سطح معناداری ($p=0/001$) بدست آمده در جدول ۹، بین زیر شاخص های ساختار بدنی از نظر اهمیت با توجه به دیدگاه مدرسان فدراسیون فوتبال تفاوت معناداری وجود دارد. به طوری که با توجه به میانگین رتبه‌های بدست

جدول ۹. آزمون فریدمن مربوط به مقایسه زیر شاخص های ساختار بدنی (آنتروپومتریک)

ضریب آزمون فریدمن	درجه آزادی	سطح معناداری	تعداد
۳۸۳,۴۷	۴	۰/۰۰۱	۱۲۰

جدول ۱۰. مقایسه اهمیت زیر شاخص های ساختار بدنی (آنتروپومتریک)

شاخص‌ها	میانگین رتبه ای
قد	۴/۸۴
جنه	۳/۳۸
وزن	۲/۷۲
محیط دور ران	۲/۰۳
طول پا	۱/۶۶

بدست آمده در جدول ۱۲، می‌توان گفت سرعت دارای بالاترین رتبه و اهمیت، شاخص چابکی دارای رتبه‌ی دوم، شاخص استقامت دارای رتبه‌ی سوم، شاخص قدرت انفجاری رتبه‌ی چهارم و

با توجه به سطح معناداری ($p=0/012$) بدست آمده در جدول ۱۱، بین زیر شاخص های جسمانی - حرکتی از نظر اهمیت با توجه به دیدگاه مدرسان فدراسیون فوتبال تفاوت معناداری وجود دارد. به طوری که با توجه به میانگین رتبه‌های

شاخص انعطاف پذیری دارای آخرین رتبه می‌باشد.

جدول ۱۱. آزمون فریدمن مربوط به زیر شاخص های جسمانی - حرکتی

تعداد	سطح معناداری	درجه آزادی	ضریب آزمون فریدمن
۱۲۲	۰/۰۱۲	۴	۲۷۱،۲۹

جدول ۱۲. مقایسه اهمیت زیر شاخص های جسمانی - حرکتی

میانگین رتبه ای	شاخص‌ها
۴/۱۲	سرعت
۳/۹۶	چابکی
۳/۰۵	استقامت
۲/۰۷	قدرت انفجاری
۱/۸۰	انعطاف پذیری

گفت روحیه کار تیمی دارای بالاترین رتبه و اهمیت، شاخص اطاعت و نظم پذیری دارای رتبه‌ی دوم، شاخص مسئولیت پذیری دارای رتبه‌ی سوم، شاخص تعصب تیمی رتبه‌ی چهارم و شاخص احترام به ضوابط دارای آخرین رتبه می‌باشد.

با توجه به سطح معناداری ($p=0/011$) بدست آمده در جدول ۱۳، بین زیر شاخص های جامعه شناختی از نظر اهمیت با توجه به دیدگاه مدرسان فدراسیون فوتبال تفاوت معناداری وجود دارد. به طوری که با توجه به میانگین رتبه‌های بدست آمده در جدول ۱۴، می‌توان

جدول ۱۳. آزمون فریدمن مربوط به مقایسه زیر شاخص های جامعه

تعداد	سطح معناداری	درجه آزادی	ضریب آزمون فریدمن
۱۲۲	۰/۰۱۱	۴	۱۷۶،۴۱

جدول ۱۴. مقایسه اهمیت زیر شاخص های جامعه شناختی

میانگین رتبه ای	شاخص‌ها
۳/۸۹	روحیه کار تیمی
۳/۳۹	اطاعت و نظم پذیری
۳/۳۴	مسئولیت پذیری
۲/۴۴	تعصب تیمی
۱/۹۵	احترام به ضوابط

بلکه مجموع این شاخص‌ها می‌تواند اثربخشی فرآیند استعدادیابی در فوتبال را تضمین کند.

همچنین از بین زیرشاخص‌های معیار مهارتی - تکنیک انفرادی، کنترل توپ از درجه اهمیت بیشتری برای استعدادیابی در فوتبال بر خوردار بود. کنترل توپ عبارت است از توانایی کنترل کردن توپ در شرایط مختلف به طوری که توپ در اختیار بازیکن باشد (بوستر، ۱۹۷۱). این نتایج با یافته‌های محققانی همچون کتی و رلیجیک (۲۰۰۸) که از میان شاخص‌های مهارتی، شاخص کنترل توپ را مهمترین شاخص معرفی کرده است و بخشی از یافته‌های واینس و همکاران (۲۰۰۶) که تکنیک‌های فوتبال که کنترل توپ جزئی از آن است را عامل مهم مشخص کننده در استعدادیابی بازیکنان زیر ۱۴ سال معرفی کرده‌اند، همخوانی دارد و شفیع زاده (۱۳۸۵) که شاخص‌های مهارتی در فوتبال را دوییدن با توپ، چرخش با توپ و دریبل کردن تعیین کرده است، قرخانلو (۱۳۸۶) که کارهای فردی را مهمترین عامل مطرح کرده است و میر حسینی (۱۳۸۲) و دوستداری و همکاران (۱۳۹۱) که پاس دادن را بعنوان مهمترین عامل شاخص مهارتی - تکنیک انفرادی تعیین کرده‌اند، ناهمخوان است. همچنین علاوه بر کنترل توپ، پاس دادن و نفوذ، دریبل زدن، شوت زدن و زدن ضربه ایستگاهی به ترتیب اولویت دیگر زیرشاخص‌هایی شاخص مهارتی - تکنیک انفرادی بدست آمدند و اگر بازیکنی در شاخص مذکور دارای قابلیت بالایی باشد می‌بایست در کلیه موارد عملکرد مطلوبی داشته باشد. در واقع دریبل زدن به شیوه حرکت با توپ بازیکن، که از حریف عبور کرده به طوری که توپ تحت کنترل بازیکن باشد اطلاق

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان چنین نتیجه گرفت که شاخص مهارت - تکنیک انفرادی که شامل توانایی انجام حرکات ظریف و تخصصی فوتبال می‌گردد (بوستر، ۱۹۷۱)، مهمترین معیار قابل توجه جهت استعدادیابی در فوتبال از نظر مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC) است. در واقع سازمانهای متولی و مربیان جهت استعدادیابی بازیکنان فوتبال باید توجه ویژه‌ای به شاخص مهارت - تکنیک انفرادی که شامل (کنترل توپ، پاس دادن و نفوذ، دریبل زدن، شوت زدن، زدن ضربه ایستگاهی) می‌باشد، نمایند. نتایج بدست آمده با یافته‌های دوستداری و همکاران (۱۳۹۱)، شفیع زاده (۱۳۸۵)، میرحسینی و همکاران (۱۳۸۲)، کتی و رلیجیک (۲۰۰۸) و واینس و همکاران (۲۰۰۶) که مطالعات خود، شاخص تکنیکی را مهمترین شاخص برای انتخاب بازیکنان فوتبال معرفی کرده است، همخوانی دارد. بگوویچ (۱۳۸۱) و قرخانلو (۱۳۸۱) در زمینه شناسایی شاخص‌ها و متغیرهای استعدادیابی به شاخص تکنیکی توجه کرده‌اند، اما به اولویت‌بندی اهمیت این شاخص‌ها نپرداخته‌اند. علاوه بر شاخص مهارت - تکنیک انفرادی، به ترتیب اولویت از دیدگاه مدرسان شاخص تاکتیک انفرادی، شاخص ساختار بدنی، شاخص روانشناختی، شاخص جسمانی - حرکتی و شاخص جامعه‌شناختی دارای بیشترین اهمیت بوده‌اند. با این حال باید توجه نمود تنها عامل مهارت - تکنیک انفرادی نمی‌تواند موفقیت مقوله‌ی استعدادیابی در فوتبال را تعیین کند

بازیکن به ایجاد فضا برای بازیکن صاحب توپ کمک بسیاری می‌نماید؛ کمالینکه بسیاری از مربیان جهت انتخاب بازیکن برای تیم خود به حرکات بدون توپ بازیکنان توجه بسیاری می‌کند. پس از حرکت بدون توپ، جاگیری مناسب، پاس دادن و نفوذ کردن، تخصص زیاد در یک پست، تخصص متوسط در چند پست به ترتیب اولویت از دیگر زیرشاخص‌های مهارتی - تاکتیک انفرادی بودند. جاگیری مناسب به عمل جاگیری بازیکن که باعث می‌شود در زمان و مکان مناسب صاحب توپ شود، گفته می‌شود. همچنین پاس دادن و نفوذ کردن عملی است که در آن بازیکن توپ را به هم تیمی خود پاس می‌دهد و بعد از آن به دفاع حریف نفوذ می‌کند. از سویی دیگر حرکات بدون توپ: حرکات بدون توپ بازیکن که باعث از بین رفتن تمرکز تیم مقابل می‌شود. واژه تخصص زیاد در یک پست که مورد توجه فوتبال مدرن امروزی است، به بازیکنی که در یک پست فوتبال تخصص زیادی دارد اطلاق می‌شود. علاوه بر آن تخصص متوسط در چند پست نیز گاهی مورد توجه مربیان و باشگاه‌ها قرار می‌گیرد که عبارت است از بازیکنی که در چند پست فوتبال تخصص دارد (دوستداری و همکاران، ۱۳۹۱).

ویژگی‌های روانشناختی که سبب حفظ حالت پایداری و موفقیت ورزشکار می‌شود نیز دیگر شاخص مورد بررسی در این پژوهش بود. از بین زیرشاخص‌های روانشناختی، قدرت تصمیم‌گیری و انتخاب که عبارت است از بهترین تصمیم برای ادامه بازی توسط بازیکن، از اهمیت بیشتری نسبت به سایر زیرشاخص‌ها برخوردار بود. این نتایج با یافته‌های قرخانلو (۱۳۸۶)، آرامش و خونسردی را مهمترین عامل

می‌شود. شوت زدن نیز عملی است که به قصد ضربه و شلیک توپ به سمت دروازه صورت می‌گیرد. همچنین پاس دادن به عمل انتقال توپ توسط بازیکن به بازیکن هم تیمی خود گفته می‌شود و نهایتاً زدن ضربات ایستگاهی، ضربات شروع مجددی است که به سمت دروازه حریف و یا برای ایجاد موقعیت مناسب زده می‌شود (ویستر، ۱۹۷۱). با نگاهی گذرا در می‌یابیم که تمامی این زیرشاخص‌ها می‌تواند فرد با استعداد را از فرد بی‌استعداد و یا کم استعداد شناسایی کند. بنابراین به مربیان توصیه می‌شود جهت کشف استعدادها برتر فوتبال به شاخص مهارتی - تکنیک انفرادی و زیرشاخص‌های آن توجه ویژه‌ای داشته باشد.

شاخص دیگر مهارتی - تاکتیک انفرادی است که عبارت است از توانایی فراگیری و انطباق بازیکن با کلیه اعمال هماهنگ شده تهاجمی و تدافعی، گروهی و انفرادی، که در بازی فوتبال به کار گرفته می‌شود (جلالی فراهانی، ۱۳۸۰). نتایج پژوهش نشان داد از بین عوامل مختلف مطرح شده در شاخص مهارتی - تاکتیک انفرادی، حرکت بدون توپ از درجه اهمیت بیشتری برای استعدادیابی فوتبال برخوردار است. این نتیجه با یافته‌های قرخانلو (۱۳۸۶) که تاکتیک پذیری را مهمترین عامل مهارتی - تاکتیک معرفی کرده است و دوستداری که جاگیری مناسب را بعنوان مهمترین شاخص تاکتیک معرفی کرده است، ناهمخوانی دارد. حرکت بدون توپ بازیکن در فوتبال حرکاتی است که باعث از بین رفتن تمرکز تیم مقابل می‌شود (دوستداری و همکاران، ۱۳۹۱). بازیکنان فوتبال در اکثر مواقع بازی در شرایط بدون توپ به سر می‌برند با توجه به این موضوع در می‌یابیم که حرکت بدون توپ

روانشناختی معرفی کرده است، کتی ورجیک
(۲۰۰۸) میل به پیروزی را مهمترین عامل

جسمانی، ساختار بدنی و جامعه شناختی به عوامل روانشناختی و زیرمجموعه‌های آن توجه بسیاری داشته باشند؛ زیرا هراندازه بازیکنان فوتبال از تمامی ابعاد دارای شرایط مطلوب باشند اما از لحاظ روانی شرایط مناسبی نداشته باشند، نخواهند توانست در فوتبال حرفه‌ای به رشد و بالندگی برسند.

همچنین از دیدگاه مدرسان ایرانی کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC)، از بین عوامل مختلف مطرح شده در شاخص آنترپومتریک (ساختار بدنی) که به چگونگی ساختار بدن از نظر عضله، استخوان، چربی و عوامل دیگر گفته می‌شود (گائینی و رجبی، ۱۳۹۰)، قد از درجه اهمیت بیشتری برای استعدادیابی در فوتبال بر خوردار است؛ این موضوع با یافته‌های قرخلانو (۱۳۸۶) و دوستداری و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی دارد و با یافته‌های میر حسینی (۱۳۸۲) که وزن را مهمترین عامل ساختار بدنی معرفی کرده است، همخوانی ندارد. دیگر زیرشاخص‌های آنترپومتریکی به ترتیب اولویت جثه، وزن، محیط دور ران، طول پا بدست آمد. جثه ساختمان یا ساختار فیزیکی بدن بازیکن می‌باشد که به فرجه پیکر (اندومورف)، عضلانی پیکر (مزومورف) و لاغر پیکر (اکتومورف) طبقه‌بندی می‌شود (خالدان، ۱۳۸۷). در واقع جثه می‌تواند عامل تاثیرگذار و مهم دیگر علاوه بر قد در انتخاب بازیکنان با استعداد باشد.

شاخص دیگر مورد بررسی جسمانی - حرکتی است که عبارت است از ویژگی‌هایی که سبب توانایی بازیکن در انجام اعمال جسمانی حاصل از تلاش عضلانی و توانایی حرکتی می‌شود (پویانفر، ۱۳۷۲). از بین زیرشاخص‌های مختلف مطرح شده در شاخص جسمانی - حرکتی،

روانشناختی برای شناسایی استعدادها معرفی کرده است، شجاعی و همکاران (۱۳۸۷) انگیزه دست یابی به موفقیت و اجتناب از شکست را عامل روانشناختی مهم برای استعدادیابی معرفی کرده است؛ ریلی و همکاران (۲۰۰۰) آرامش و اعتماد به نفس بیشتر بازیکنان بازیکنان نخبه در مقایسه با بازیکنان آماتور اشاره کرده اند، ویلیامز (۲۰۰۰) که در مطالعات خود اظهار می‌دارد که بازیکنان مستعد فوتبال از نظر خصوصیات روانشناختی داری مسئولیت پذیری، تعهد و اعتماد به نفس بیشتری هستند و از افسردگی کمتری برخوردار هستند، همخوانی ندارد. دیگر زیرشاخص‌های ویژگی‌های روانشناختی به ترتیب اولویت در این پژوهش انگیزه، اعتماد به نفس، خلاقیت و ابتکار و تمرکز بدست آمد. انگیزه به نیروی درونی گفته می‌شود که انسان را هدایت می‌کند و تداوم تلاش در کار موثر است. اعتماد به نفس نیز باور به توانایی و قابلیت خود بازیکن در عملکرد و اطمینان به توانایی خود برای رسیدن به هدف مورد نظر گفته می‌شود. خلاقیت و ابتکار همچنین به حرکات بازیکن در هنگام بازی که سبب رفع گره بازی و ایجاد موقعیت برای تیم می‌شود، اطلاق می‌گردد. تمرکز آخرین زیرشاخص از ویژگی‌های روانشناختی، به توانایی توجه روی موضوعی مشخص و رساندن عوامل حواس پرتی به حداقل ممکن اشاره دارد. بنابراین با اندکی توجه مشخص می‌گردد که تمامی عوامل مربوط با ویژگی‌های روانشناختی در ورزش امروزی خصوصا فوتبال که در شرایط متغیر محیطی انجام می‌شود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بنابراین به مربیان و استعدادیابان توصیه می‌گردد علاوه بر مسائل تکنیکی، تاکتیکی،

محسوب می‌گردد که به قابلیت بازیکن جهت ادامه کار و یا دوام فعالیت همه جانبه بدن در طول یک بازی فوتبال، که به دستگاه گردش خون و تنفس مربوط می‌شود گفته می‌شود (باقری راغب، ۱۳۷۵). قدرت انفجاری نیز قابلیت بکارگیری قدرت عضلات پایین تنه در حداقل زمان ممکن، که در فواصل کمتر از ۱۰ متر با اندازه گیری زمان سنجیده می‌شود (براون، ۲۰۰۱) و در اجرای تکنیک‌ها و مهارت‌های فوتبال بسیار تاثیرگذار می‌باشد، گفته می‌شود. انعطاف پذیری به حدود تغییرات حرکتی عضلات حول یک مفصل یا سلسله از مفاصل گفته می‌شود (خالدان، ۱۳۷۸). نکته‌ی مهم این است که هیچ یک از این زیرشاخص‌ها نمی‌تواند به تنهایی تعیین کننده موفقیت بازیکنان فوتبال شود بلکه مجموع این عوامل در کنار یکدیگر می‌تواند در انتخاب بازیکنان مستعد به کمک مربیان و متولیان امر بیاید.

شاخص جامعه شناختی آخرین شاخص بر اساس اولویت‌های شکل گرفته در این پژوهش بود که در واقع روابط اجتماعی نسبتاً پایداری هستند که در موفقیت تاثیر دارند، در تیم مورد بررسی قرار می‌گیرد. از بین عوامل مختلف مطرح شده در شاخص جامعه شناختی، روحیه کار تیمی که عبارت است از بهترین حالت کار گروهی که در آن بازیکن خود را در مقابل اعمال بازیکنان خودی در زمین بازی مسئول بداند، از بیشترین اهمیت برخوردار بود. دیگر زیرشاخص‌های مربوط به شاخص جامعه شناختی به ترتیب اولویت اطاعت و نظم پذیری، مسئولیت پذیری، تعصب تیمی، احترام به ضوابط بدست آمد.

سرعت از درجه اهمیت بیشتری برای استعدادیابی فوتبال از دیدگاه جامعه مورد بررسی برخوردار بود که این موضوع با یافته‌های براون (۲۰۰۱)، کتی و رلیجیک (۲۰۰۸)، میرحسینی (۱۳۸۲) و دوستداری و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی دارد و با یافته‌های قرخانلو (۱۳۸۶) که قدرت را مهمترین عامل جسمانی حرکتی برای شناسایی بازیکنان با استعداد معرفی کرده است و واینس و همکاران (۲۰۰۶) که استقامت را عامل مهم جسمانی می‌دانند، همخوانی ندارد. براون (۲۰۰۱) از سرعت به عنوان یک کیفیت و ویژگی ضروری که موجب تمایز بازیکنان بزرگ از بازیکنان خوب می‌شود، نام برده شده است. در واقع اگر بازیکنی فاقد سرعت باشد، بهتر است این بازیکن دارای تکنیک فوق العاده و استثنایی در پاس دادن، دریافت کردن و دربیبل کردن توپ باشد. باری گورمن سر مربی تیم فوتبال پن استیت ایالات متحده آمریکا، سرعت را به عنوان یکی از عوامل مهم برای استعدادیابی فوتبال مطرح کرده است (براون، ۲۰۰۱). سرعت به توانایی بازیکن در جابجایی از یک مکان به مکان دیگر در کوتاهترین زمان ممکن که در فاصله ۱۰ تا ۵۰ متر انجام می‌شود گفته می‌شود (پویانفر، ۱۳۷۲). علاوه بر سرعت دیگر زیرشاخص‌های جسمانی - حرکتی به ترتیب اولویت چابکی، استقامت، قدرت انفجاری و انعطاف پذیری تعیین شدند که هر کدام به نحوی به بازیکن فوتبال در شرایط بازی کمک می‌نماید. چابکی به توانایی تغییر مسیر سریع و دقیق بدن حین فعالیت گفته می‌شود (گائینی و رجبی، ۱۳۹۰) که در شرایط بازی بسیار ایجاد می‌گردد. استقامت نیز فاکتور مهم دیگری در فوتبال

- باقری راغب، قدرت اس... (۱۳۷۵). اصول آموزش فوتبال (۱)، تهران، دانشگاه پیام نور.
- براون، جیم (۱۳۹۰). استعدادیابی در ورزش: نحوه شناسایی و رشد ورزشکاران برجسته، ترجمه سعید ارشم و الهام رادنی، چاپ اول، تهران، نشر علم و حرکت.
- جلالی فراهانی، مجید (۱۳۸۰). فوتبال، تمرین، تکنیک، تاکتیک، چاپ دوم، تهران، انتشارات خوشین.
- حسینی، سید مرتضی (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی‌های اصلی آنترپومتریکی، بیومکانیکی، فیزیولوژیکی، روانی و وضعیت قامتی، اسکلتی-عضلانی والیبالیست‌های نخبه نوجوان و جوان پسر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- خالدان، اصغر (۱۳۷۸). فیزیولوژی ورزشی، فاکس و مانیوس. جلد دوم، چاپ سوم، انتشارات دانشگاه تهران.
- خدایاری، عباس؛ رحیمی، علیرضا؛ حضرتی پور، بهروز (۱۳۹۱). بررسی برخی شاخص‌های استعدادیابی کشتی فرنگی از دیدگاه مربیان برتر ایرانی، نشریه علمی - پژوهشی، فصلنامه علوم ورزش / سال چهارم، شماره دهم، ۵۷-۷۲.

- داوودی، علیرضا (۱۳۹۱). ارزیابی شاخص‌های استعدادیابی در ورزش کاراته ایران از دیدگاه مربیان و ورزشکاران نخبه کاراته‌ی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- دوستداری خسروخانی، سجاد (۱۳۹۱). تدوین شاخص‌های استعدادیابی فوتبال و ارائه راهکارها برای پرورش استعدادها از نظر مربیان رده‌های پایه استان تهران، پایان‌نامه کارشناسی

باتوجه به نتایج بدست آمده در تحقیق حاضر به مربیان و متولیان استعدادیابی در فوتبال توصیه می‌شود جهت شناسایی بازیکنان مستعد همواره به شاخص‌های استعدادیابی در فوتبال توجه نمایند. مربیان فوتبال باید تلاش کنند تا شناسایی بازیکنان فوتبال، به صورت تصادفی، علاقه شخصی و خانوادگی نباشد بلکه با بکارگیری روش‌های علمی و از طریق تعیین و اولویت‌بندی شاخص‌های مختلف صورت گیرد، چرا که در این صورت علاوه بر صرفه جویی در وقت و هزینه، موفقیت بیشتری در رسیدن به اوج عملکرد ورزشی حاصل می‌شود و نهایتاً از عواقب روحی و روانی عدم موفقیت تا حد بسیار زیادی جلوگیری کرد. آکادمی ملی المپیک، فدراسیون فوتبال، هیئت‌های فوتبال استانی و شهرستانی و حتی باشگاه‌های فوتبال کشور باید این مقوله را جدی گرفته و به استعدادیابان خود تاکید نمایند که جهت انجام مقوله‌ی استعدادیابی از سبک‌های سنتی دست بکشند و از روش‌های علمی که اثربخشی بسیار بیشتری نسبت به روش‌های قدیمی و سنتی دارند، استفاده نمایند.

منابع

- اسدالهی، جاسم (۱۳۹۱). مقایسه دیدگاه مربیان و متخصصان تربیت بدنی در خصوص شاخص‌های استعدادیابی شنای سرعتی و استقامتی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
- ایمانزاده، رضا (۱۳۸۶). اولویت‌بندی شاخص‌های استعدادیابی در تکواندو، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

- ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی.
- سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۴). مرکز ملی مدیریت و توسعه ورزش کشور مطالعات تفصیلی توسعه ورزش قهرمانی، چاپ اول، تهران، انتشارات سیب سبز.
- شجاعی، معصومه؛ خبیری، محمد؛ حاجی قاسم، امیر (۱۳۸۶). توصیف صفات انگیزشی بازیکنان نخبه فوتبال ایران، فصلنامه المپیک، سال پانزدهم - شماره ۲.
- شفیعی زاده، علی (۱۳۸۵). هنجاریابی آمادگی مهارتی نوجوانان ۱۲ تا ۱۲ ساله مدارس فوتبال، حرکت، شماره ۳۰، ص ص ۱۵۱ - ۱۶۵
- شکراللهی اردکانی، الهام (۱۳۹۰). استعدادیابی در تکواندوی زنان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- عابدی، علیرضا (۱۳۹۰). استعدادیابی در هندبال با تاکید بر پارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژی و روانی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- عیدی، حامد؛ سجادی، سید نصرالله (۱۳۸۸). مقایسه قاره ای نتایج و مدال های بازی های المپیک. فصلنامه المپیک، سال هفدهم، شماره ۱، ص ۹۳.
- فرخی، احمد (۱۳۹۰). بررسی وضعیت موجود و تدوین شاخص های استعدادیابی در رشته بدمینتون. رفتار حرکتی و روان شناسی ورزشی، شماره ۹، ص ۱۲۴.
- قرخانلو، رضا؛ افضل پور، اسماعیل (۱۳۸۶). بررسی وضع موجود و تدوین شاخص های استعدادیابی در رشته فوتبال، تهران، طرح تحقیقاتی، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، ص ۱۲.
- میر حسینی، محمد علی (۱۳۸۲). تعیین شاخصهای استعدادیابی فوتبال در نوجوانان ۱۰-۱۲ ساله از دیدگاه مربیان مدارس فوتبال استان فارس و ارائه جدول معرفی شاخصها، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- نوحی، محمد (۱۳۹۰). بررسی شاخص های استعدادیابی در ورزش های رزمی از دیدگاه مربیان و روسای هیات ها و ارائه الگو، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- وزینی طاهر، امیر؛ شهبازی، امیر؛ باقرزاده، افضل الله (۱۳۹۰). کاربرد رویکرد چندمتغیره در استعدادیابی بازیکنان فوتبال زیر ۱۶ سال، رشد و یادگیری حرکتی - ورزشی، ۷، ۱۰۳-۱۲۸.
- Bompa, T (1999). "Periodization: theory and methodology of training", Champaign: human kinetics.
- Bompa, T.Q(1985). talent Identification, science periodical on research and technology in sport, Ottawa.
- Brown, Bruce(2001). Sport talent, Human Kinetics.
- Brown, J (2001) Sports talent, Human Kinetics chapter 4, 11.
- Halicioglu, F (2006). The impacts of football point systems on the competitive balance: evidence from some European football leagues. Rivista di Diritto Economia Dello Sport, 2(2), 67-76.

- Reilly, T., Wiliams A.m., Nevill A., franks A(2000). A multidisciplinary approach to talent identification in soccer, *Journal of sport science*,. 18:695- 702.
- Relly, T (2000). Anthropometric and physiological predisposition for elite soccer, *J. sport sc*,18: 699-83.
- Williams, AM., Franks A.,(1998). Talent identification in soccer, *Sport Exerc Inj*, 4:159–65.
- Williams, A.M (2000). Perceptual skill in soccer: Implications for talent identification and development, *journal of sport sciences*, 18.737 – 750.
- Kate Vrljic., Clifford J(2008). Mallett. Coaching knowledge in identifying football talent, *International Journal of Coaching Science*.
- R Vaeyens, R M., Malina, M., Janssens, B., Van Renterghem, J., Bourgois, J Vrijen Philippaerts A(2006). multidisciplinary selection model for youth soccer: the Ghent Youth Soccer Project.*Br J Sports Med*, 40:928–934.
- Regnier, G., Salmela, J.H., Russell S.J (1993). " Talent detection and development in sport. *Handbook of research on sports psychology*", New York: Macmillan, PP:190-313.

An investigation football talent criteria from Iranian trainers of Asian Football Confederation

Nasiri. M^{1*}, Ashraf Ganjoe. F², Amirtash. A. R³, Sajjadi Hezave. H⁴

Received: Apr 16, 2016

Accepted: Jul 10, 2016

Abstract

Objective: In the following study, the Determination and Ranking of Iran's football talent criteria from Iranian trainers of Asian football confederation(AFC) eye sight is analyzed.

Methodology: (the following study is of descriptive-analytic type. The dostdari and colleagues's (1391) questionnaire which has been confirmed by physical education experts was used to obtain data. The internal validity of the questionnaires was evaluated by Cronbach's alpha method (82.0). The population of the research was 122 of Iranian trainers of Asian Football Federation Which were intended purpose and the total number. To describe the variables, descriptive statistic method and to test the research hypothesis in meaningful level ($p \leq 0.05$), inferential statistics (Freidman test) was applied.

Results: It showed in football talent, in priority, skill- individual technique criteria ($\Delta/\varphi\varphi$), skill-individual tactics (4/93), Anthropometric criteria (3/30), psychological criteria (3/19), physical-motion criterion (2/72) and society criterion (1/43) are considered to be important respectively. In skill-individual technique criterion (ball controlling) (3/68), in skill-individual tactics (Moves without the ball) (4/18), in anthropometric criteria (Stature) (4/84), in psychological criterion (deciding and selecting) (3/82), in physical-motion criteria (speed) (4/12) and sociological criterion (team work motivation) (3/89) are as the most important obtained parameters.

Conclusion: Coaches and administrators designing football scouting for talent to find and select talented players pay attention to all the indices; because paying attention to these criteria and sub-criteria multiplies the success of talent plans

Keywords: talent, football, criteria priorities, AFC Trainers.

---

1. PHD student, Department of Physical Education and Sport Sciences, Central Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Associate professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Central Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

3,4. Assistant professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Central Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

*Email: mehnan.nasiri22@yahoo.com